

بهشت هنر

هشتاد و هشت نقش عجب در جم مطهر رضوی

www.ketab.ir

www.ketab.ir

سرشناسه: نعمتی، بهزاد، ۱۳۵۳ -
عنوان و نام پدیدآور: بهشت هنر
مشخصات ظاهری: ۱۵۴ ص: مصور(رنگی).
شابک: ۰-۷۱-۴۳۴۰-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی: فیبای مختصر
یادداشت: فهرستنویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.nliai.ir> قابل دسترسی است.
شناسه افزوده: آستان قدس رضوی، موسسه آفرینش های هنری
شماره کتابشناسی ملی: ۳۸۳۵۷۳۷

هشتاد و هشت نقاشی منتخب در حجم دو جلدی

نویسنده ■ بهزاد نعمتی

با سپاس از زهرا جهان پور

به اهتمام ■ هنر پژوهی رضوان

مسئول اجرایی ■ شادی غفوریان

ویرایش ■ دفتر ادبی ویرانگار

طراح گرافیک ■ رضوان گرافیک (مرجان جلالی)

امور چاپ ■ نسرين جليليان

لیتوگرافی و چاپ ■ مؤسسه چاپ و نشر آستان قدس رضوی

نوبت چاپ ■ اول / تابستان ۱۳۹۵

تیراژ ■ ۱۰۰۰ جلد

شابک ■ ۹۷۸-۹۶۴-۴۳۴۰-۷۱-۰

با تشکر از: علی اصغر ناصری مهر، جواد آرین منش،
سید محمد مجتبی حسینی، سید صادق مرکبی.

مشهد، خیابان کوهسنگی، خیابان عدالت، عدالت ۱۸، پلاک ۹/۱

مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی

تلفن: ۰۵۱ - ۳۸۴۴۵۱۴۲

www.aqart.ir

۱۲ در آمد

۱۶ خاتم کاری نمای داخلی ضریح مطهر

۱۸ قلمزنی نمای بیرونی ضریح مطهر

۲۰ مقرنس کاری بقعه مطهر

۲۲ خوانچه‌های جواهرات بقعه مطهر

۲۶ کاشی کاری ازاره بقعه مطهر

۳۸ کاشی کاری ازاره بالاسر حضرت

۳۹ طلاکاری خفنگ در پیش روی مبارک

۳۰ کاشی کاری قاب نمای شرقی مسجد بالاسر

۳۱ منبت سنگی ازاره توحید خانه

۳۲ آینه کاری های توحید خانه

۳۴ آینه کاری های دارالسیاده

۳۸ کاشی کاری ازاره دارالسیاده

۳۹ آینه کاری های دارالزهد

۴۰ مقرنس کاری گنبد اللهوردی خان

۴۲ در طلای دارالسلام

۴۳ تاسه بندی سقف رواق دارالقبض

۴۴ کاشی کاری های دارالضیافه

۴۶ کتیبه نمای داخلی دارالولایه

۴۷ محراب دارالولایه

۴۸ آینه کاری اسپر شمالی دارالولایه

۴۹ قلمزنی پنجره دارالولایه

۵۰ معرق سنگی ازاره دارالولایه

۵۱ دست انداز سنگی پله های دارالاجابه

۵۲ کاربندی سقف راهروی دارالحجه به دارالضیافه

۵۳ کاربندی شمسه مرکزی سقف دارالحجه

۵۴ کاربندی سقف دارالحجه

۵۵ گچ بری سقف دارالحجه

۵۶ کتیبه دور گنبد طلا

۵۸ کتیبه تزیین های چهارگانه گنبد طلا

۶۰ کتیبه اسپر ایوان جنوبی صحن انقلاب

۶۱ کتیبه کمرگاه ایوان جنوبی صحن انقلاب

۶۲ کاشی کاری نمای ایوان جنوبی صحن انقلاب

۶۶ کتیبه کمرگاه نمای ایوان شرقی صحن انقلاب

۶۸ کتیبه خورشید در ایوان شرقی صحن انقلاب

۷۰ کاشی کاری بغل کش نمای بیرونی ایوان شرقی صحن انقلاب

۷۲ مقرنس کاری نمای داخلی ایوان شرقی صحن انقلاب

۷۴ کتیبه غرفه جنوب شرقی صحن انقلاب

۷۶ برج ساعت صحن انقلاب

۷۸ کاشی کاری مشبک خفنگ درگاه غرفه جنوب غربی صحن انقلاب

۷۹ کاشی کاری نمای داخلی ایوان شمالی صحن انقلاب

۸۰ کاشی کاری لچکی نمای ایوان شمالی صحن انقلاب

۸۲ کاشی کاری لبه نمای داخلی ایوان غربی صحن انقلاب

۸۴ کاشی کاری بغل کش غرفه شمال غربی صحن انقلاب

۸۶ سقاخانه صحن انقلاب

- کاشی کاری لچکی نمای داخلی ایوان شمالی صحن آزادی ۸۸
- کاشی کاری پایه نمای داخلی ایوان شمالی صحن آزادی ۹۰
- کاشی کاری اسپر نمای داخلی ایوان شمالی صحن آزادی ۹۲
- نقاشی اسپر نمای بیرونی ایوان شمالی صحن آزادی ۹۴
- کاشی کاری نمای بیرونی ایوان شمالی صحن آزادی ۹۶
- کاربندی ایوان طلای صحن آزادی ۹۸
- آینه کاری اسپر ایوان طلای صحن آزادی ۱۰۴
- در چوبی غرفه جنوب غربی صحن آزادی ۱۰۴
- کاشی کاری پایه نمای بیرونی ایوان جنوبی صحن آزادی ۱۰۶
- کاشی کاری بغل کش نمای بیرونی ایوان جنوبی صحن آزادی ۱۰۸
- کتیبه ازاره غرفه جنوب شرقی صحن آزادی ۱۰۹
- کاشی کاری لبه نمای بیرونی ایوان شرقی صحن آزادی ۱۱۰
- کاشی کاری بغل کش نمای بیرونی ایوان شرقی صحن آزادی ۱۱۱
- مفرنس کاری نمای داخلی ایوان شرقی صحن آزادی ۱۱۲
- کتیبه پیشانی نمای داخلی ایوان شرقی صحن آزادی ۱۱۴
- حوض مسجد گوهرشاد ۱۱۶
- خفنگ مشبک ایوان شمالی مسجد گوهرشاد ۱۱۸
- کتیبه نمای ایوان جنوبی مسجد گوهرشاد ۱۱۸
- کاشی کاری ورودی شمال غربی مسجد گوهرشاد ۱۲۲
- منبر مثبت کاری مسجد گوهرشاد ۱۲۲
- کاشی کاری پایه ایوان جنوبی مسجد گوهرشاد ۱۲۴
- کتیبه مناره مسجد گوهرشاد ۱۲۶
- نمایش مناره مسجد گوهرشاد ۱۲۸
- کاشی کاری زیر طاق ایوان غربی مسجد گوهرشاد ۱۳۰
- کاشی کاری لبه ایوان جنوبی مسجد گوهرشاد ۱۳۲
- کاشی کاری بغل کش ایوان غربی مسجد گوهرشاد ۱۴۴
- کاشی کاری مغلی اسپر ایوان شرقی مسجد گوهرشاد ۱۴۶
- کتیبه کمرگاه نمای داخلی ایوان شمالی صحن جمهوری اسلامی ۱۳۸
- کتیبه پیشانی ایوان شرقی صحن جمهوری اسلامی ۱۳۹
- کتیبه کمرگاه نمای داخلی ایوان غربی صحن جمهوری اسلامی ۱۴۰
- کاربندی نمای بیرونی ایوان غربی صحن جمهوری اسلامی ۱۴۱
- کاشی کاری لچکی ایوان شرقی صحن جمهوری اسلامی ۱۴۲
- طلاکاری و میناکاری طاق ایوان شرقی صحن جمهوری اسلامی ۱۴۴
- طلاکاری و میناکاری اسپر ایوان شرقی صحن جمهوری اسلامی ۱۴۵
- کاشی کاری لچکی پنجره صحن جمهوری اسلامی ۱۴۶
- میناکاری پنجره صحن جمهوری اسلامی ۱۴۷
- طاق نمای اسپر ایوان شمالی صحن قدس ۱۴۸
- کتیبه غرفه جنوب غربی صحن قدس ۱۴۹
- کتیبه نمای صحن غدیر ۱۵۰
- قاب نمای ایوان غربی صحن جامع رضوی ۱۵۱
- کاشی کاری مشبک نمای شمالی کتابخانه مرکزی آستان قدس ۱۵۲
- کاشی کاری مشبک نمای جنوبی کتابخانه مرکزی آستان قدس ۱۵۳
- کاربندی سقف موزه مرکزی ۱۵۴
- کاشی کاری زیر طاق درگاه بست شیخ طبرسی ۱۵۵
- فهرست منابع ۱۵۷

www.ketaboo.com

مقدمه ناشر

بارگاه مطهر رضوی در طول قرن‌های متمادی، مأمّن دل‌های مؤمنان، از قشرهای گوناگون بوده است و در این میان، هنرمندان مسلمان از سر شیفتگی نسبت به ساحت آن امام‌همام، ذوق هنری خویش را برای عرض ارادت به پیشگاه هشتمین آفتاب شیعیان به کار گرفته‌اند. گنجینه هنری عظیمی که امروز، روح و جان زائران را در حریم این بارگاه ملکوتی به پرواز در می‌آورد، حاصل دستانانی است که به شوق خدمت به آستان حضرت رضا (ع) به خلیق بدیع‌ترین و ارزنده‌ترین نمونه‌های هنر اسلامی همت گماشته‌اند. از شکوه معماری اسلامی تا استواری کتیبه‌ها و چشم‌نوازی کاشی‌ها، تبلوری از این کوشش خالصانه است. پرداختن به این میراث کهن، که هم از جنبه هنری و هم از بعد معنوی ارزش ویژه‌ای دارد، از

مله اموری است که در رئوس فعالیت‌های مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی قرار دارد. بازتاب این هنرهای به کار رفته در حرم مطهر رضوی و تبدیل آن به بررسی آن در جهت معرفی شایسته‌ترین مجموعه‌ای که از اهداف اصلی مؤسسه در سالیان گذشته بوده است، که با مطالعه و بررسی از سوی جمعی از پژوهشگران توانمند کشور در حوزه هنر اسلامی محقق شده و حاصل این کتبی است که به ابعاد هنری این بارگاه ملکوتی می‌پردازد.

کتاب حاضر، مجموعه حرم مطهر رضوی را به مثابه موزه‌ای پویا انگاشته که نظر هر بیننده‌ای را به خود جلب می‌کند. حاصل بررسی و مطالعه آثار هنری موجود در این موزه عظیم، هر صاحب‌نظری را بران می‌دارد تا با دقت در جزئیات و درک آن‌ها به شکوه یکپارچه این مجموعه دست یابد.

علی نایب‌نیا

مدیر عامل مؤسسه آفرینش‌های هنری آستان قدس رضوی